

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2024.15.42-60>

УДК: 327.8 (355.45)

© Андрій Бузаров¹

ФОРМАТИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СПІЛЬНОТИ В КОНТЕКСТІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ

42

Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р. трансформувало формати взаємодії України із євроатлантичною спільнотою. Крім того, внутрішня політична розбіжність в НАТО щодо швидкого набуття Україною членства в організації привели до появи різних альтернативних підходів щодо підтримки України – формат «Рамштайн», гарантії безпеки (безпекові угоди) із десятками країн-членів НАТО, поглиблена співпраця з Великою Британією щодо забезпечення євроатлантичної безпеки тощо. У статті окрему увагу приділено аналізу «ціннісного фактору» взаємодії України та країн євроатлантичного простору в контексті відстоювання принципів і цінностей західної цивілізації в умовах російської агресії. Оскільки цей аспект є підґрунтям для спільних між Україною та країнами євроатлантичного простору тривалих взаємовигідних відносин, то виникає потреба у вивченні відносин України з країнами євроатлантичного напрямку щодо військово-політичної взаємодії. Мета статті – дослідити формати та поняття, які позначають ті чи інші процеси стратегічної взаємодії України із євроатлантичною спільнотою в контексті російсько-української війни. У нашому дослідженні використано порівняльно-історичний метод, аналіз документів, гіпотетико-дедуктивний та індуктивний методи, а також метод від абстрактного до конкретного. Відповідно ці методи дозволяють розкрити історичний контекст розробки та правової фіксації тих чи інших форматів взаємодії України та євроатлантичної спільноти. З'ясовано, що євроатлантична підтримка України поєднала в собі дипломатичну,

¹ Кандидат філософських наук, докторант Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, E-mail: buzarov.andrey@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0009-5085-8340>

гуманітарну та військово-політичну складові. Розглянуто різні формати взаємодії України та Євроатлантичної спільноти, зокрема Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.

Ключові слова: євроатлантична спільнота, євроатлантичний вектор, євроатлантична інтеграція, взаємодія в умовах російсько-української війни, євроатлантична інтеграція, протидія російській агресії, євроатлантичний безпековий простір, стратегічне партнерство, ціннісний фактор євроатлантичної допомоги, угоди про оборону та безпеку.

Formats of Interaction between Ukraine and the Euro-Atlantic Community in the Context of a Full-Scale Invasion of the Russian Federation

The full-scale invasion of 24 February 2022 transformed the format of Ukraine's interaction with the Euro-Atlantic community. In addition, internal political disagreements within NATO over Ukraine's rapid membership in the organization have led to the emergence of various alternative approaches to supporting Ukraine - the Ramstein format, security guarantees (security agreements) with dozens of NATO member states, in-depth cooperation with the United Kingdom to ensure Euro-Atlantic security, etc. The article pays special attention to the analysis of the "value factor" of interaction between Ukraine and the countries of the Euro-Atlantic area in the context of defending the principles and values of Western civilization in the face of Russian aggression. Since this aspect is the basis for long-term mutually beneficial relations between Ukraine and the countries of the Euro-Atlantic area, there is a need to study Ukraine's relations with the Euro-Atlantic countries regarding military and political cooperation. The article aims to study the formats and concepts denoting specific strategic interaction processes between Ukraine and the Euro-Atlantic community in the context of the Russian-Ukrainian war. Our study used the comparative and historical method, document analysis, hypothetical-deductive and inductive methods, and the abstract to the concrete method. Accordingly, these methods allow us to reveal the historical context of the development and legal fixation of specific interaction formats between Ukraine and the Euro-Atlantic community. The author shows that Euro-Atlantic support for Ukraine has combined diplomatic, humanitarian, military, and political components. Various formats of interaction between Ukraine and the Euro-Atlantic community, particularly the Centenary Part-

---

nership Agreement between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, are considered.

Keywords: Euro-Atlantic community, Euro-Atlantic vector, Euro-Atlantic integration, interaction in the context of the Russian-Ukrainian war, Euro-Atlantic integration, countering Russian aggression, Euro-Atlantic security space, strategic partnership, value factor of Euro-Atlantic assistance, defense and security agreements.

Постановка наукової проблеми. Тривала російська агресія змінила контури міжнародної безпекової системи та ставлення багатьох держав до проблеми безпеки загалом. Сьогодні Євроатлантичний вектор зовнішньої політики України є єдиним напрямом цивілізаційного, зовнішньополітичного та безпекового руху Української держави, який став запорукою протидії експансіоністським цілям РФ. Інтеграція України до євроатлантичного безпекового простору є стратегічною метою та екзистенційною необхідністю в умовах кризи міжнародної системи. Поряд з традиційними для політологічної науки, історії України та інформаційного простору поняттями «Інтеграції до НАТО», «Євроатлантична інтеграція», «Євроатлантичний вектор зовнішньої політики» та іншими термінами, які позначають ті чи інші історичні процеси зближення України із структурами НАТО та країнами євроатлантичного простору, з'являються також інші поняття (наративи) та формати взаємодії, які потребують контекстного уточнення. По-іншому також відбувається інституалізація відносин України з країнами євроатлантичного напрямку щодо військово-політичної взаємодії.

Метою статті є дослідити формати та поняття, які позначають ті чи інші процеси стратегічної взаємодії України із євроатлантичною спільнотою в контексті російсько-української війни. Це допоможе систематизувати та виявити певні закономірності щодо адаптивних форм розвитку взаємовигідних відносин між Україною та євроатлантичними партнерами. Задля цього 1) простежимо трансформацію та перетворення взаємодії після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р.; 2) звернемо увагу на ціннісний аспект у процесі підтримки України з боку євроатлантичної спільноти.

Аналіз останніх досліджень. Наукова концептуалізація взаємодії та зближення України із євроатлантичною спільнотою розглядається науковцями та дослідниками в різних аспектах. Зокрема слід зазна-

чити ґрунтовні дослідження щодо інтеграції України до євроатлантичного простору В. Горбуліна, О. Белова, О. Литвиненка (Литвиненко 2009), Б. Губського (Губський 2003), М. Кордона (Кордон 2008), А. Кудряченко (Кудряченко 1997), І. Тодорова (Тодоров 2006), С. Федуняка (Федуняк 2005). У вказаних працях аналізується стан НАТО після розпаду біполярної міжнародної системи світового порядку та тенденції подальшого розвитку альянсу як головної безпекової структури євроатлантичного простору.

Російсько-українська війна як предмет всебічного дослідження у контексті міжнародних відносин, а також її цивілізаційні складові були детально проаналізовані в роботах Г. Перепелиці (Перепелиця 2015), М. Ожевана (Ожеван 2016), А. Березовенко (Березовенко 2021), С. Віднянського (Віднянський 2022), П. Гай-Нижника (Гай-Нижник 2022), М. Дорошка (Дорошко 2018), І. Рущенка (Рущенко 2020), Л. Якубова (Якубов 2020), О. Рафальського (Рафальський 2022), О. Майбороди (Майборода 2023). Зазначені вчені з огляду на процеси геополітичних трансформацій та розширення євроатлантичних інтеграційних процесів дослідили не лише історичні та політичні передумови російської експансії, але і надали наукове пояснення процесу остаточного цивілізаційного самовизначення України.

Методологія дослідження. У нашому дослідженні використовуються порівняльно-історичний метод, аналіз документів, гіпотетико-дедуктивний та індуктивний методи, а також метод від абстрактного до конкретного. Відповідно до цілей та завдань згадані методи дозволяють розкрити історичний контекст розробки та правової фіксації тих чи інших форматів взаємодії України та євроатлантичної спільноти.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабне вторгнення суттєво змінило підходи західних країн щодо безпекової складової та взаємовідносин всередині євроатлантичної спільноти в контексті протидії російській агресії. Та національна стійкість, рішучість, хоробрість ЗСУ та всього українського народу, які були продемонстровані в перші місяці війни, змінили, без перебільшення, світовий порядок. О. Рафальський наголошує, що «з початком повномасштабної російської агресії Захід досить скептично ставився до спроможності України протистояти армії РФ, яка вважалася другою за потужністю у світі, а також до стійкості її державних інституцій. Саме тому в перші дні війни провідні західні держави запропонували українсько-

му керівництву залишити країну» (Рафальський, 2023, 40). Не зовсім чіткою була й позиція провідної міжнародної безпекової організації – ООН, хоча вона й засудила вторгнення Росії (Генасамблея ООН засудила вторгнення Росії, 2022).

Реакція НАТО та ЄС на російську агресію проти України була однозначною, але дещо відмінною за ступенем рішучості. ЄС відповів рішучим продовженням і посиленням санкцій проти Росії, запроваджених до початку війни в намаганні стримати агресивну політику Кремля, наданням Україні величезної за обсягами фінансової і гуманітарної допомоги, прискореним наданням їй статусу кандидата на вступ до Союзу. Відповідь Альянсу, в арсеналі якого є ядерна зброя, обтяженого відповідальністю за уникнення відкритого конфлікту з Росією, виявилася більш стриманою та обмежилася на початку війни закликком до країн-членів надавати допомогу Україні на двосторонній основі. Надалі головними чинниками зміни в позиціях НАТО та окремих його членів стали успіхи ЗСУ та рішуча позиція США з надання Україні розширеної військово-технічної допомоги (Роль і місце України, 2022).

Як підсумок, дії України у протидії російській навалі у перші місяці війни були вирішальними не лише з точки зору національної стійкості та подальшого збереження держави, але і слугували своєрідним індикатором для визначення стратегії поведінки євроатлантичної спільноти, русійною силою якої були США.

Загроза прямого ядерного протистояння між РФ і НАТО, швидше за все, була головною причиною створення трьох паралельних геополітичних треків у рамках формату «Рамштайн». Перший трек – поглиблена співпраця України із США. І в цьому контексті Українська держава відіграє важливу роль у американській стратегії національної безпеки. Другий трек – Україна та НАТО. Тут Україна зміцнюється як один із центрів сили східного флангу Альянсу. Третій трек, власне, сам формат «Рамштайн», який є глобальною неасоційованою коаліцією всіх основних міжнародних акторів, які підтримують Україну (Buzarov, and Sennett, 2025).

Аналізуючи взаємодію в межах самого формату «Рамштайн», варто зазначити, що всередині цієї структури також відбувалась складна еволюція багатосторонньої співпраці та пошуку оптимальної моделі підтримки України, у тому числі на рівні НАТО-Україна.

Справді, формат «Рамштайн» значною мірою сприяв зближенню структур Північноатлантичного альянсу з Україною. Усі 32 країни-учасниці НАТО є одночасно членами групи «Рамштайн». 30 вересня 2022 року Президент України Володимир Зеленський на тлі анексії окупованих територій України Росією підписав заявку України на вступ до НАТО у прискореному порядку. З лютого 2022 року в рамках Цільового фонду КПД України, НАТО здійснює проекти з підтримки в різних галузях. На Вільнюському саміті у 2023 році держави-члени домовилися про подальше перетворення КПД у багаторічну програму допомоги Україні на основі сталого та прогнозованого фінансування. На довгостроковій основі допомога надається за трьома основними напрямками: відновлення, інституційні перетворення та перехід до оперативної сумісності з НАТО. На Мадридському саміті 2022 року лідери країн НАТО домовилися активізувати навчання та нарощування потенціалу в рамках порядку денного НАТО–2030. На Вашингтонському саміті у 2024 році лідери держав-членів оголосили про зобов'язання щодо довгострокової допомоги Україні у сфері безпеки для надання військового обладнання, допомоги та навчання, щоб підтримати Україну у створенні сил, здатних перемогти російську агресію сьогодні та стримати її у майбутньому (Buzarov, 2024).

Наприкінці 2024 року Президент оприлюднив «План перемоги», який складається із п'яти пунктів: геополітичного, двох військових, економічного та безпекового – і трьох таємних додатків. Президент України Володимир Зеленський представив зміст Плану перемоги під час виступу у Верховній Раді. Перший пункт – запрошення України в НАТО. За словами Глави держави «факт запрошення України в НАТО може стати фундаментальним для миру і свідченням для російського диктатора, що його геополітичні розрахунки програшні» (План перемоги, 2024). Варто погодитися з думкою експертів про те, що центральним пунктом ініційованого Києвом Плану перемоги є надання Україні запрошення до вступу в НАТО. Це означало б швидше політичний сигнал, ніж швидке входження до складу Альянсу. Але в НАТО на цей час відсутній консенсус з цього питання, принаймні, США, Німеччина, Угорщина та Словаччина утримуються від цього кроку. Під час широкомасштабної агресії ключовою тезою керівництва НАТО було «недопущення розповсюдження війни за межі України». Відтак мова, імовірно, йде не про слабкість євроатлантичної політики України, а про «брак рішучості лідерів країн

Альянсу» (Зовнішня політика України, 2024). Отже, внутрішні інституційні суперечки НАТО щодо швидкого набуття Україною членства в організації, привели до появи різних альтернативних підходів поглибленої взаємодії України із євроатлантичною спільнотою в умовах війни. Українські дослідники ще в 2022 році звернули увагу на те, що «паралельно у впливових західних періодичних виданнях почали з'являтися варіанти надання Україні гарантій безпеки, які були б заміною її членства» (Адаптивні зміни політичного поля, 2023, 583). Ще у вересні 2022 р., відразу після заяви українського президента про намір подати заявку на прискорену процедуру прийняття України до НАТО, американський журнал «Foreign Policy» опублікував статтю, витриману у дусі солідарності з боротьбою українців, але одночасно із викладом аргументів проти реальності позитивної відповіді, почутих від американських політиків і аналітиків (Gramer, Detsch, and Mackinnon 2022). Пропозиції щодо різних альтернативних форматів (моделей) для України почали також лунати безпосередньо від впливових європейських політиків, наприклад, президент Польщі А. Дуда наводив як приклад «Ізраїльську модель» (Замість членства НАТО, 2023).

Певною альтернативою швидкому вступу України в НАТО, враховуючи екзистенційну необхідність щодо взаємодії із євроатлантичною спільнотою в умовах війни, є довгострокові гарантії безпеки та відповідні Двосторонні угоди з питань безпеки.

Двосторонні безпекові угоди, підписані між Україною та її партнерами, становлять додатковий рівень безпеки. Цей підхід було викладено в Київському безпековому договорі та схвалено G7 на полях саміту НАТО у Вільнюсі у 2023 році. Ці угоди були задумані не як заміна членству в НАТО, а як проміжне рішення до здобуття членства в НАТО. Цю систему двосторонніх угод у сфері безпеки можна зміцнити та краще координувати, об'єднавши їх у межах єдиного міжнародного компакту (договору) (Євроатлантичне майбутнє України, 2024).

«Декларація – перший документ, який символізує наявність «парасольки» у вигляді гарантій безпеки... Вони діятимуть до моменту вступу в НАТО» (Декларація про підтримку України, 2023), – констатував голова Офісу Президента А. Єрмак. Як з'ясувалося, на Вашингтонському саміті влітку 2024 р. Україна не отримала запрошення до НАТО, проте країни-партнери євроатлантичної спільноти під-

твердили «зобов'язання щодо довгострокової безпекової допомоги Україні» (Декларація Вашингтонського саміту, 2024).

Варто зазначити, що станом на початок 2025 року «Україна має зараз вже 27 підписаних безпекових угод з партнерами і очікує, що такі угоди укладуть всі учасники Контактної групи з питань оборони України (формат «Рамштайн»)» (Зеленський, 2025), – заявив Президент України В. Зеленський впродовж 25-го засідання Контактної групи з питань оборони України, яке проходило 9 січня на німецькій авіабазі «Рамштайн» під головуванням міністра оборони США Ллойда Остіна.

В умовах погіршення загальної геополітичної ситуації, міжнародної невизначеності з багатьох безпекових питань та непередбачуваності зовнішньополітичного вектора нової адміністрації Білого дому, дуже важливим та історичним моментом є підписання 16 січня 2025 року Угоди про сторічне партнерство між Україною і Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. Відповідно до положень Угоди:

Сторони поглиблюватимуть оборонне співробітництво, зміцнюватимуть свої військові та оборонно-промислові спроможності, включаючи розвиток збройних сил та співробітництво між оборонно-промисловими базами, посилюватимуть системи оборонних закупівель України та передаватимуть технології для спільного виробництва оборонної продукції (у тому числі в рамках спільних ініціатив), приділяючи особливу увагу інноваціям та посиленню захисту прав інтелектуальної власності на передані технології, а також узгоджуватимуть їх з вимогами НАТО (Угода про сторічне партнерство, 2025).

«Сторічна угода України та Британії є першою та історичною. Але, ймовірно, вона не буде останньою та буде поширена на інші країни» (Єрмак про сторічну угоду 2025), – про це повідомив голова Офісу президента Андрій Єрмак. Щодо НАТО, то в Угоді вказано, що «сторони розвиватимуть сфери, важливість яких для євроатлантичного миру і стабільності виходить далеко за межі війни, визнаючи важливу роль України у захисті євроатлантичної безпеки й звертаючи особливу увагу на оперативну сумісність і внесок України як майбутнього союзника НАТО» (Угода про сторічне партнерство, 2025). Також варто розглянути ціннісний аспект взаємодії України та євроатлантичної спільноти в умовах російсько-української війни. Як показав

попередній порівняльно-історичний аналіз, незважаючи на те, що ані у 2014 р., ані у 2022 р. Україна не була членом НАТО чи якогось іншого оборонного союзу (який би зобов'язав євроатлантичну спільноту беззастережно надавати військову допомогу Україні), країни євроатлантичного простору знайшли формати організації всеосяжної міжнародної допомоги Україні в умовах тривалої російської агресії. Пояснити такий стан речей можна, зокрема, і наявністю спільної цивілізаційної системи цінностей між Україною та країнами євроатлантичної спільноти щодо свободи, демократії, розвитку суспільства та держави. Адже як зазначають дослідники, зокрема І. Тодоров: «Євроатлантична інтеграція означає для України більше, ніж бути просто членом системи колективної безпеки, інтеграція в НАТО означає включення в євроатлантичний простір безпеки з тими країнами, з якими ми поділяємо загальні цінності та принципи» (Тодоров 2022, 84).

50

В умовах поточної геополітичної ситуації об'єктивно безальтернативною для України є саме євроатлантична інтеграція, а взаємодія із євроатлантичною спільнотою є взаємовигідним процесом. Доцільно також роз'яснити використання терміну «євроатлантична спільнота». Як зазначають західні дослідники:

Хоча вираз «Атлантична спільнота» є відносно поширеним, в академічному та медійному вжитку він здебільшого стосується Атлантичного альянсу, створеного Вашингтонським договором від 4 квітня 1949 року. Однак поняття Атлантичної спільноти значно виходить за ці рамки, як з точки зору хронології, так і з точки зору інституцій. У 1950-х роках Роберт Палмер і Жак Годшо популяризували теорію «Атлантичної революції» – періоду революцій у XVIII столітті, спрямованих на встановлення по обидва боки Атлантики демократії та республік, заснованих на спільних принципах свободи, рівності та національного суверенітету: ідеологічної спільноти, яка уможливила впровадження демократичної системи по обидва боки Атлантики. Їх теорія була представлена на 10-му Міжнародному конгресі історичної науки в Римі в 1955 році під назвою «Проблема Атлантики»... Ця інтерпретація з'явилася в розпал холодної війни і створила зв'язок між двома берегами Атлантики. Спільна історія була також носієм спільних цінностей» (The Atlantic Community, 2022).

У контексті досліджень взаємодії України та євроатлантичної спільноти впродовж протидії російській агресії зазначається:

Щодо суб'єктів євроатлантичної спільноти, то до них відносяться: США, як головний драйвер євроатлантичної допомоги Україні, НАТО, як окрема міжнародна структура, країни-НАТО, які надають допомогу на двосторонньому рівні та частина країн тихоокеанського регіону, які входять разом із країнами НАТО в «Рамштайн» – Японія, Південна Корея, Австралія та Нова Зеландія (Buzarov, 2024).

Саме на спільні цінності із євроатлантичною спільнотою звертав увагу Президент В. Зеленський у 35-ти зверненнях, які він зробив впродовж 2022 року у межах стратегічної комунікації в законодавчих органах держав Європи, Азії, Північної Америки, а також Ізраїлю, Австралії та Нової Зеландії (Перший рік воєнної дипломатії, 2023). У офіційних заявах вищих посадових осіб також лунають інші поняття (крім євроатлантичної спільноти), які підкреслюють саме ціннісний зв'язок України із євроатлантичним простором, наприклад, «євроатлантичної сім'ї» (Андрій Сибіга, 2024, Спільна Декларація України, 2023).

На необхідність врахування «ціннісного фактору» у взаємодії із євроатлантичною спільнотою в умовах війни звертають увагу і вітчизняні українські вчені:

Рівень суб'єктності України визначатиметься її вмінням використовувати міжнародні структури, апелюючи до цінностей світової цивілізації, відверто знехтуваних Російською Федерацією. Свій авторитет як цивілізаційного суб'єкта Україна може зміцнювати у ході виконання спільних воєнно-політичних і гуманітарних проєктів з євроатлантичними партнерами, з різними геополітичними центрами, чия цивілізаційна належність не перешкоджає рухові нашої країни до європейської моделі життя (Суб'єктність України, 2020, 83).

Після початку повномасштабної агресії Росії в лютому 2022 р. Україна вкотре стала епіцентром світових подій. Її стійкість у боротьбі за власний цивілізаційний вибір і збереження самого існування як нації та держави стала визначальним чинником, який спричинив початок перегляду й трансформації всієї системи європейської та глобальної безпеки. Відстоювання українськими громадянами засадничих принципів свободи ціною власного життя змусило світове співтовариство згадати про задекларовані принципи і цінності та консолідовано виступити на їх захист від тих загроз, які ще до недавня здавалися цілковитим набутком минулого, варварством,

яке давно і назавжди зникло чи було подолано як загроза існуванню людської цивілізації (Рафальський, 2024, 411).

Висновки. Повномасштабна російська агресія у лютому 2022 р. та тривала стійкість ЗСУ запевнила євроатлантичну спільноту внести суттєві корективи у стратегію взаємовідносин з Україною. З одного боку, НАТО, як головна безпекова організація євроатлантичного простору, та країни, які входять до євроатлантичної спільноти, не хотіли прямого військового протистояння із РФ та її союзниками, у тому числі доводити ситуації до можливого застосування ядерної зброї. З іншого боку, США та союзники американців по євроатлантичному простору, організували безпрецедентну кампанію на підтримку України, мобілізувавши майже увесь демократичний світ у протидії російській агресії. Євроатлантична підтримка України поєднала в собі дипломатичну, гуманітарну та військово-політичну складові. Остання так само сформувала три горизонтальні лінії (треки) міжнародної протидії РФ: Україна–США (двосторонній формат), Україна–НАТО (багатосторонній формат за участю США), Україна–формат «Рамштайн» (США, НАТО та деякі країни тихоокеанського регіону) Японія, Південна Корея, Австралія та Нова Зеландія). «Рамштайн» є «золотою серединою» з точки зору інтересів різних країн, що підтримують Україну. Практичним результатом початку роботи формату «Рамштайну» стало політико-правове оформлення конкретних пакетів військово-технічної допомоги Україні, а також прискорення ухвалення відповідних політичних рішень на рівні урядів країн-союзників. Нерішучість лідерів країн НАТО щодо набуття повноцінного членства України в організації, використання РФ тактики ведення бойових дій на виснаження, терор населення та систематичне знищення української економічної інфраструктури спонукали політичні кола євроатлантичної спільноти до пошуку альтернативних підходів поглибленої взаємодії з Україною в умовах війни. В інформаційному просторі почали з'являтися різні пропозиції щодо безпекових моделей міжнародного рівня для України в межах її нової геополітичної інтеграції. Одним із таких можливих варіантів комплексного та надійного підходу щодо повноцінної геополітичної інтеграції України до євроатлантичного простору є підписання 27 безпекових угод з партнерами по формату «Рамштайн». Ця кількість країн не є остаточною, але сам формат є інноваційним в історії взаємодії України із країнами євроатлантичної спільноти. В умовах тривалої російської

агресії він є унікальним і для країн євроатлантичного простору і для України. Він не передбачає заміну можливого членства України в НАТО, та розглядається як проміжне рішення до здобуття членства в НАТО у майбутньому. У такому контексті важливим кроком та новим етапом взаємодії України із країнами євроатлантичної спільноти є підписання у січні 2025 року Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. У цій Угоді прямо визнано участь України у захисті євроатлантичної безпеки, оперативна сумісність і внесок України як майбутнього союзника НАТО.

Особливу увагу варто звернути на ціннісний фактор спільної системи цивілізаційної парадигми України та країн євроатлантичного простору. Тривале відстоювання (2014–2025 рр.) українськими громадянами принципів свободи ціною власного життя в умовах російської агресії змусило євроатлантичну спільноту згадати про задекларовані принципи і цінності західної цивілізації. Це так само закладає підґрунтя для спільних між Україною та країнами євроатлантичного простору воєнно-політичних і гуманітарних проєктів.

Отже, можна констатувати, що євроатлантична інтеграція для України це: членство в окремому форматі колективної безпеки, можлива інтеграція в НАТО, включення в євроатлантичний простір спільних цінностей та принципів західної цивілізації. Адже з історичної точки зору, генезис поняття «Євроатлантики» з'явився в розпал «Холодної війни», підкреслюючи зв'язок між двома берегами Атлантики та нагадуючи про спільність цінностей. Щодо значення самого терміна «євроатлантична спільнота» в контексті протидії російській агресії, то вказане поняття використовується в загальному значенні та означає широке коло суб'єктів міжнародного права, які задіяні в процесі допомоги Україні та її інтеграції в євроатлантичний безпековий простір. Ці терміни також використовуються і на законодавчому рівні.

Перспективи подальших досліджень наукової проблеми. Подальшої розробки вимагає дослідження впливу ціннісного компонента на поведінку та прийняття політичних рішень суб'єктами євроатлантичної спільноти щодо необхідності більш широкої підтримки України в умовах тривалої російської агресії. У цьому контексті варто було б дослідити еволюцію та процес формування політичних позицій керівництва країн євроатлантичної спільноти, НАТО, як головної без-

пекової організації та США – світового драйвера підтримки України. Необхідне вивчення причин та ступеня участі країн тихоокеанського регіону (Японії, Південної Кореї, Нової Зеландії та Австралії) у форматі «Рамштайн» у контексті глобальних трансформацій постбіполярної міжнародної системи.

Джерела та література:

1. Андрій Сибіга на Варшавському безпековому форумі: Україна має бути частиною євроатлантичної сім'ї. 2024. URL: <https://mfa.gov.ua/news/andrij-sibiga-na-varshavskomu-bezpekovomu-forumi-ukrayina-maye-butii-chastinoyu-yevroatlanti-chnoyi-simiy>

2. Адаптивні зміни політичного поля України в умовах війни: монографія. 2023. / за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України.

3. Березовенко, А. 2021. Російсько-українська війна в українському політичному дискурсі. Політичні дослідження. 2. 97–110.

54

4. Buzarov, Andrii. 2024. Ukraine and the Euro-Atlantic Community: from Partnership and Integration to Cooperation and Alliance. *Ukrainian Policymaker*, Vol. 15, 4-10. URL: <https://www.ukrpolitic.com/ukrainian-policymaker-volume-15/>

—

5. Buzarov, A. 2024. Evolution of Military-Political Cooperation in the Ramstein Format (2022–2024). URL: DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2024.161.1.84-90>

6. Buzarov, A., and J. Sennett. 2025. ANALYSIS: The Ramstein Format: From Military-Political Cooperation to New Global Security Architecture. URL: <https://www.kyivpost.com/analysis/44859>

7. Віднянський, С. В. 2022. Україна – Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014–2022 рр. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*, 31. 10–37.

8. Гай-Нижник, П. 2022. Російсько-українська війна – Війна за Життя (2014–2022 рр.): періодизація. *Українознавство*, 1. 51–76.

9. Генасамблея ООН засудила вторгнення Росії і закликала негайно вивести війська з України. 2022. URL: <http://surl.li/jthnc>

10. Горбулін, В. П. 2009. Національна безпека: порядок денний для України / В. П. Горбулін, О. Ф. Белов, та О. В. Литвиненко. К.: Стилос.

11. Губський, Б.В. 2003. Євроатлантична інтеграція України. К.: Логос.

12. Gramer R., Detsch J., and A. Mackinnon. 2022. After Putin's Land Grab, Zelensky Wants to Fast-Track NATO Membership. Ukraine Likely Won't Join NATO Anytime Soon, but it's a Big Symbolic Move in a War that's Increasingly Going Against the Kremlin. Foreign Policy. URL: <https://foreignpolicy.com/2022/09/30/russia-ukraine-nato-membership-zelensky/>

13. Декларація Вашингтонського саміту видана главами держав і урядів, які взяли участь у засіданні Північноатлантичної ради у Вашингтоні. 2024. Округ Колумбія, 10 липня. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_227678.htm

14. Декларація про підтримку України та гарантії безпеки. 2023. Подобиці рамкового документа G7 URL: <https://forbes.ua/news/deklaratsiya-pro-pidtrimku-ukraini-ta-garantii-bezpeki-podrobitsi-ramkovogo-dokumenta-g7-12072023-14756>

15. Дорошко, М. 2018. Неоголошені війни Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: Причини і наслідки. Київ: Ніка-Центр.

16. Євроатлантичне майбутнє України: шлях до миру та безпеки. 2024. Звіт Міжнародної робочої групи з безпекових питань та євроатлантичної інтеграції України. URL: https://president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/27/37/52a021824fa196bc1180d0d8ee96f103_1715679258.pdf

17. Єрмак про сторічну угоду з Британією: перша, але, я впевнений, не остання. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ermak-storichnu-ugodu-britaniyu-persha-ale-1737039234.html>

18. Замість членства НАТО: Україні можуть запропонувати гарантії безпеки по ізраїльській моделі. 2023. URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/567903-zamist-chlenstva-nato-ukrayini-mozhut-zaproponuvati-garantiyi-bezpeki-po-izrayilskij-modeli>

19. Зеленський закликав усіх учасників «Рамштайну» підписати безпекові угоди з Україною. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3946702-zelenskij-zaklikav-usih-ucasnikiv-ramstajnu-pidpisati-bezpekovi-ugodi-z-ukrainou.html>

20. Зовнішня Політика України: Здобутки, Виклики, Пріоритети. 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/11/30/2024-PASHKOV-SOCIO-ZP-2.pdf>

21. Кордон, М. В. 2008. Україна – НАТО: історія та сьогодення. Житомир: Полісся.

22. Кудряченко, А.І. 1997. Україна і НАТО. Адміністрація Президента України. Київ.

23. Ожеван, М. А. 2016. Неоімперська «доктрина Путіна» та «українська криза» в оцінках західних експертів. Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір: кол. монографія. Київ: Центр вільної преси, 489–506.

24. Перепелиця, Г.М. 2015. Україна – Росія: війна в умовах співіснування: монографія. Київ: Стилос.

25. Перший рік воєнної дипломатії: аналіз сильних та слабких сторін зовнішньої політики України. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/29/7162586/>

26. План перемоги складається з п'яти пунктів і трьох таємних додатків. 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/plan-peremogi-skladayetsya-z-pyati-punktiv-i-troh-tayemnih-d-93857>

56

27. Рафальський, О. 2023. Загрози Україні в нових геополітичних умовах: ризики та шляхи подолання. Вісник НАН України, 8. 40.

28. Рафальський, О. 2024. Українська держава. Витоки. Історична еволюція. Сучасність. Монографія. К.: «АДЕФ-Україна».

29. Роль і місце України в перспективних європейській та євроатлантичній системах безпеки. 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/2022/11/16/2022_Rolj_i_mistce_Ukr.pdf

30. Рущенко, І. 2020. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ: Києво-Могилянська академія.

31. Спільна декларація України та Грецької Республіки щодо євроатлантичної інтеграції України. 2023. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-ukrayini-ta-greckoyi-respubliki-shodoyev-85029>

32. Суб'єктність України в сучасному світі: оцінки, стратегії, прогнози. Аналітична доповідь. 2020. / за ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.

33. The Atlantic Community the Ideological and Historic Foundations of European-US Relations. 2022. URL: <https://ehne.fr/en/encyclopedia/themes/europe-europeans-and-world/organizing-international-system/atlantic-community>

34. Тодоров, І.Я. 2022. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність. Ужгород: «РІК-У».
35. Тодоров, І.Я. 2006. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти. Донецьк: ДонНУ.
36. Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. 2025. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461>
37. Федуняк, С.Г. 2005. Європейські виміри безпеки на пострадянському просторі. Формування інтегрованої безпеки Заходу і Нових незалежних держав. Чернівці: Рута.
38. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність. 2022. / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України.
39. Якубова, Л. 2020. Євразійський розлам. Україна в добу гібридних викликів. Київ: Кліо.

References:

1. Andrii Sybiha na Varshavskomu bezpekovomu forumi: Ukraina maie buty chastynoiu yevroatlantychnoi sim'i. 2024. URL: <https://mfa.gov.ua/news/andrij-sibiga-na-varshavskomu-bezpekovomu-forumi-ukrayina-maye-buti-chastinoyu-yevroatlantichnoyi-simy>
2. Adaptivni zminy politychnoho polia Ukrainy v umovakh viiny: monohrafiia. 2023. / za red. О. О. Rafalskoho, О. М. Maiborody. Kyiv : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН Ukrainy.
3. Berezovenko, A. 2021. Rosiisko-ukrainska viina v ukrainskomu politychnomu diskursi. Politychni doslidzhennia, 2. 97–110.
4. Buzarov, Andrii. 2024. Ukraine and the Euro-Atlantic Community: from Partnership and Integration to Cooperation and Alliance. Ukrainian Policymaker, Vol. 15, 4-10. URL: <https://www.ukrpolitic.com/ukrainian-policymaker-volume-15/>
5. Buzarov, A. 2024. Evolution of Military-Political Cooperation in the Ramstein Format (2022–2024). DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2024.161.1.84-90>
6. Buzarov, A., and J. Sennett. 2025. ANALYSIS: The Ramstein Format: From Military-Political Cooperation to New Global Security Architecture. URL: <https://www.kyivpost.com/analysis/44859>

7. Vidnianskyi, S. V. 2022. Ukraina – Yevropeyskyi Soiuz: novyi etap vzaïemovidnosyn v umovakh rosiïsko-ukrainskoi viiny 2014–2022 rr. Mizhnarodni zviazky Ukrainy: naukovi poshuky i znakhidky, 31. 10–37.

8. Hai-Nyzhnyk, P. 2022. Rosiïsko-ukrainska viina – Viina za Zhyttia (2014–2022 rr.): periodyzatsiia. Ukrainoznavstvo, 1. 51–76.

9. Henasambleia OON zasudyla vtorhnennia Rosii i zaklykala nehaino vyvesty viiska z Ukrainy. 2022. URL: <http://surl.li/jthnct> J. 2025. ANALYSIS: The Ramstein Format: From Military-Political Cooperation to New Global Security Architecture. URL: <https://www.kyivpost.com/analysis/44859>

10. Horbulin, V. P. 2009. Natsionalna bezpeka: poriadok denniy dlia Ukrainy / V. P. Horbulin, O. F. Bielov, O. V. Lytvynenko. K.: Stylos.

11. Hubsnyi, B.V. 2003. Yevroatlantična intehratsiia Ukrainy. K.: Lohos.

58 — 12. Gramer R., Detsch J., and A. Mackinnon. 2022. After Putin's Land Grab, Zelensky Wants to Fast-Track NATO Membership. Ukraine Likely Won't Join NATO Anytime Soon, but it's a Big Symbolic Move in a War that's Increasingly Going Against the Kremlin. Foreign Policy. URL: <https://foreignpolicy.com/2022/09/30/Russia-ukraine-nato-membership-zelensky/>

13. Deklaratsiia Vashynhtonskoho samitu vydana hlavamy derzhav i uriadiv, yaki vzïaly uchast u zasidanni Pivnichnoatlantičnoi rady u Vashynhtoni. 2024. Okruh Kolumbiia, 10. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_227678.htm

14. Deklaratsiia pro pidtrymku Ukrainy ta harantii bezpeky. 2023. Podrobytsi ramkovoho dokumenta G7. URL: <https://forbes.ua/news/deklaratsiya-pro-pidtrimku-ukraini-ta-garantii-bezpeki-podrobitsi-ramkovogo-dokumentu-g7-12072023-14756>

15. Doroshko, M. 2018. Neoholosheni viiny Rosii proty Ukrainy u KhKh – na pochatku KhKhI st.: Prychyny i naslidky. Kyiv: Nika-Tsentr.

16. Yevroatlantične maibutnie Ukrainy: shliakh do myru ta bezpeky. 2024. Zvit Mizhnarodnoi robochoi hrupy z bezpekovykh pytan ta yevroatlantičnoi intehratsii Ukrainy. URL: https://president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/27/37/52a021824fa196bc1180d0d8ee96f103_1715679258.pdf

17. Yermak pro storichnu uhodu z Brytaniieiu: persha, ale, ya vpevnenyi, ne ostannia. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ermak-storichnu-ugodu-britaniyeu-persha-ale-1737039234.html>

18. Zamist chlenstva NATO: Ukraini mozhut zaproponuvaty harantii bezpeky po izrailskii modeli. 2023. URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/567903-zamist-chlenstva-nato-ukrayini-mozhut-zaproponuvati-garantiyi-bezpeki-po-izrayilskij-modeli>

19. Zelenskyi zaklykav usikh uchasnykiv «Ramshtainu» pidpysaty bezpekovi uhody z Ukrainoiu. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3946702-zelenskij-zaklikav-usih-ucasnykiv-ramstajnu-pidpisati-bezpekovi-ugodi-z-ukrainou.html>

20. Zovnishnia Polityka Ukrainy: Zdobutky, Vyklyky, Priorityty. 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/11/30/2024-PASHKOV-SOCIO-ZP-2.pdf>

21. Kordon, M. V. 2008. Ukraina – NATO: istoriia ta sohodennia. Zhytomyr: Polissia.

22. Kudriachenko, A.I. 1997. Ukraina i NATO. Administratsiia Prezydenta Ukrainy. Kyiv.

23. Ozhevan, M. A. 2016. Neoimperska «doktryna Putina» ta «ukrainska kryza» v otsinkakh zakhidnykh ekspertiv. Rehionalni stratehii SSHa i Yevropy: zovnishnopolitychnyi i bezpekovi vymir : kol. monohrafiia. Kyiv : Tsentr vilnoi presy, 489–506.

24. Perepelytsia, H. M. 2015. Ukraina – Rosiia: viina v umovakh spivisnuvannia: monohrafiia. Kyiv: Stylos.

25. Pershyi rik voiennoi dyplomatii: analiz sylnykh ta slabkykh storin zovnishnoi polityky Ukrainy. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/29/7162586/>

26. Plan peremohy skladaietsia z piaty punktiv i trokh taiemnykh dodatkov. 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/plan-peremogi-skladayetsya-z-pyati-punktiv-i-troh-tayemnih-d-93857>

27. Rafalskyi, O. 2023. Zahrozy Ukraini v novykh heopolitychnykh umovakh: ryzyky ta shliakhy podolannia. Visnyk NAN Ukrainy, 8. 40.

28. Rafalskyi, O. 2024. Ukrainska derzhava. Vytoky. Istorychna evoliutsiia. Suchasnist. Monohrafiia. K.: «ADEF-Ukraina».

29. Rol i mistse Ukrainy v perspektyvnykh yevropeiskii ta yevroatlantychnii systemakh bezpeky. 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/2022/11/16/2022_Rolj_i_mistse_Ukr.pdf

30. Rushchenko, I. 2020. Viina tsyvilizatsii: anatomiiia rosiisko-ukrainskoho konfliktu. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia.

31. Spilna deklaratsiia Ukrainy ta Hretskoi Respubliky shchodo yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy. 2023. URL: <https://www.president>

gov.ua/news/spilna-deklaraciya-ukrayini-ta-greckoyi-respubliki-shodoyev-85029

32. Subiektnist Ukrainy v suchasnomu sviti: otsinky, stratehii, prohnozy. Analitychna dopovid. 2020. / za red. O. M. Maiborody. Kyiv: Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy.

33. The Atlantic Community the Ideological and Historic Foundations of European-US Relations. 2022. URL: <https://ehne.fr/en/encyclopedia/themes/europe-europeans-and-world/organizing-international-system/atlantic-community>

34. Todorov, I.Ya. 2022. Yevroatlantychna intehratsiia Ukrainy. Istoriiia ta suchasnist. Uzhhorod: «RIK-U».

35. Todorov, I.Ya. 2006. Ukraina na shliakhu do yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi spilnoty. Donetsk: DonNU.

60 — 36. Uhoda pro storichne partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. 2025. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461>

37. Feduniak, S.H. 2005. Yevropeiski vymiry bezpeky na postradianskomu prostori. Formuvannia intehrovanoi bezpeky Zakhodu i Novykh nezalezhnykh derzhav. Chernivtsi: Ruta.

38. Tsyvilizatsiina identychnist ukrainstva: istoriia i suchasnist. 2022. / avt. kol.: O. Rafalskyi (kerivnyk), Ya. Kalakura (naukovyi redaktor), O. Kalakura, M. Yurii. Kyiv : IPIEnD im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy.

39. Yakubova, L. 2020. Yevraziiskiy rozlam. Ukraina v dobu hibrydnykh vyklykiv. Kyiv: Klio.